

60 lat Muzeum Okręgowego w Sieradzu

Wielce zasłużona dla upowszechniania kultury wsi sieradzkiej placówka w końcu 1997 r. uroczyście obchodziła swoje 60 - lecie. Wprawdzie początki muzealnictwa regionalnego w Sieradzkim sięgają już czasów zaborów, mianowicie drugiej połowy XIX w., to jednak formalny początek tutejszego muzeum uważa się rok 1937, w którym to członkowie sieradzkiego oddziału Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego, miłośnicy regionu i kolekcjonerzy zabytków zainicjowali zorganizowanie Muzeum Ziemi Sieradzkiej. 23.XI. 1937 r. na pierwszym walnym zebraniu, zwołanym w oparciu o zatwierdzony przez władze statut tej placówki, wybrano zarząd Muzeum. Prezesem został ks. Walery Pogorzelski, zaś jego zastępcami: Kazimierz Walewski z Tubądzina i Stefan Szczyrzycki dyrektor miejscowego gimnazjum. Kustoszem został Rudolf Wejnert, nauczyciel i czołowy zbieracz zabytków z terenu działania nowej instytucji, czyli ziem historycznych dawnego województwa sieradzkiego.

Rozwijające się Muzeum Ziemi Sieradzkiej przerwało swoją działalność na okres II wojny światowej. Udało się jednak zachować zbiory, chociaż uległy one sporym zniszczeniom. Miejscowi regionaliści nie dopuścili do wywiezienia eksponatów poza Sieradz, do innych placówek muzealnych. W początkach 1947 r. utworzyli Społeczny Komitet Odbudowy Muzeum Ziemi Sieradzkiej, którego przewodniczącym został proboszcz ks. Apolinary Leśniewski. Wówczas władze miasta przyznały dla potrzeb placówki najstarszy budynek mieszczański Sieradza, tzw. kamienicę po Jagiełłońską, przy ul. Dominikańskiej 2, a więc gmach, który do dzisiaj mieści zasadniczą część administracyjną i wystawienniczą Jubilat. Od tej pory Muzeum oficjalnie otwarte w 1948 r. dużą uwagę zaczęło przywiązywać do zbierania, opracowywania i eksponowania różnych przejawów kultury ludowej regionu. Kierownik placówki od 1948 r. do 1976 r., Zofia Neymanowa, zainicjowała prowadzenie regularnych badań etnograficznych.

W 1961 r., właśnie gdy Z. Neymanowa dyrektowała Muzeum, nastąpiło otwarcie pełnej, stałej ekspozycji, akcentującej problematykę wiejską, rolniczą i dotyczącą szeroko kultury ludowej Sieradzkiego. Składała się ona ze zbiorów dominującego działu archeologicznego, wzbogaconego eksponatami wykopaliskowymi ze średniowiecznego Sieradza, ze zbiorów historycznych, ale także z coraz bogatszych zbiorów działu etnograficznego, dotyczących tak kultury duchowej jak i materialnej mieszkańców wsi sieradzkiej.

Gdy w wyniku reformy administracyjnej w 1975 r. Sieradz został stolicą województwa, placówka uzyskała status Muzeum Okręgowego.

Bogaty program towarzyszył obchodom jubileuszu instytucji zasłużonej dla upowszechniania i pielęgnowania wartości regionalnych i ogólnonarodowych. Ich zasadnicza i najbardziej uroczysta część odbyła się 13 listopada 1997 r. w gmachu Muzeum. Licznie zgromadzonych gości, wśród których byli przedstawiciele władz wojewódzkich (wojewoda mgr Jan Ryś i kierownik Wydziału Kultury, mgr Jerzy Kowalski), samorządowych (wiceprezydenci Sieradza), muzeów z Łodzi, Piotrkowa Trybunalskiego i Wielunia, Kalisza, Ożarowa, Zduńskiej Woli, Radomska, Brzezin, Żyrardowa i Warszawy (Muzeum Niepodległości) oraz Uniwersytetu Łódzkiego (prorektor UŁ, prof. dr hab. Wiesław Puś i Kierownik Katedry Etnologii, prof. dr hab. Władysław Baranowski), serdecznie powitał mgr Czesław Rytkowski, Dyrektor Muzeum. Długo i z serdecznym wydźwiękiem trwały wystąpienia okolicznościowe gości i przyjaciół sieradzkiej placówki.

W ramach centralnej części uroczystości odbyła się sesja naukowa, którą cechował wysoki poziom merytoryczny i wynikająca z niego użyteczność dla dalszych losów Muzeum. Jako pierwszy wystąpił dr Andrzej Tomaszewicz, wnikliwie przedstawiając genezę i losy Muzeum, z którym od lat związał swoje życie zawodowe ("Historia sieradzkiego muzeum"). Z kolei, po raz pierwszy w naszej literaturze, prof. dr hab. Wiesław Puś z Instytutu Historii UŁ przedstawił "Sieradzkie w historiografii". Następnie prof. dr

hab. Tadeusz Olejnik z WSP w Częstochowie zaprezentował "Dorobek naukowy i wydawniczy Muzeum Okręgowego w Sieradzu" Podkreślił on, co by interesowało badacza wsi, iż w placówce tej w skromnym wymiarze, w porównaniu z archeologicznymi, prowadzono badania etnograficzne. Zapoczątkowała je, jak już zaznaczono wyżej, mgr Zofia Neymanowa, która we współpracy z Muzeum Archeologicznym i Etnograficznym w Łodzi, wraz ze współpracownikami opracowała wystrój i wyposażenie izby wiejskiej w Sieradzkim i Wieluńskim. Część referatową sesji zakończyło wystąpienie mgr Marka Urbańskiego z miejscowego Muzeum, który szeroko i kompetentnie przedstawił zasadniczą i przeważającą aktywność naukową swojej placówki w referacie: "Badania archeologiczne Muzeum w Sieradzu".

Udanie i interesująco uzupełniły sesję trzy komunikaty. Mgr Anna Kufel - Dzierzgowska przedstawiła "Badania archeologiczne w Sieradzu w 1997 r."; mgr Bogna Ciesielska - Szynal omówiła "Historię, stan obecny i perspektywy rozwoju Sieradzkiego Parku Etnograficznego", zaś mgr Bogdan Cieślak przedstawił "Galerię portretów rodu Walewskich w Tubądzinie".

Dobrze się stało, iż wymienione referaty i komunikaty zostały staraniem Muzeum wydane drukiem: Muzeum w Sieradzu 1937 - 1997. Materiały z sesji naukowej pod red. A. Tomaszewicza, M. Urbańskiego i Cz. Rutkowskiego, Sieradz 1997, ss. 84.

Spśród innych imprez towarzyszących jubileuszowi tego dnia, należy zwrócić uwagę przede wszystkim na odsłonięcie tablicy pamiątkowej ku czci wieloletniej dyrektor Muzeum nieżyjącej już Zofii Neymanowej. Bardzo bogato zaprezentowała się nowootwarta właśnie wystawa "Regionaliści sieradzcy XIX i XX wieku", przedstawiająca również osobistości zasłużone dla rozwoju jubileuszowej placówki.

Wieczorem uczestnicy uroczystości spotkali się w Muzeum Wnętrz Dworskich w Tubądzinie (filia Muzeum Okręgowego) na specjalnym koncercie. Mieli okazję, bezpośrednio obcując z zabytkiem pochodzącym z drugiej połowy XVIII w., w nastrojowych wnętrzach, posłuchać muzyki Ignacego Paderewskiego i Henryka

Wieniawskiego w mistrzowskim wykonaniu Łukasza Błaszczyka (skrzypce) i Mariusza Drzewieckiego (fortepian).

Mgr Czesław Rutkowski, dyrektor Muzeum, dziękując zebranym gościom za przybycie, jednocześnie nakreślił ogrom zadań jakie czekają Jego i cały, nieliczny wprawdzie, ale jakże pracowity Zespół, w pracy nad utrzymaniem wysokiego poziomu placówki. Redakcja "Zeszytów Wiejskich" życzy Muzeum realizacji tych wszystkich zamierzeń, mając jednocześnie nadzieję, że dalej będzie ono eksponować w swej działalności problematykę wsi i rolnictwa.

(A.L.)